

LA PICA BAPTISMAL DE L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE RIPOLL

AGUSTÍ DALMAU I FONT I ÀLEX PORTA I TALLANT

La restauració del monestir de Santa Maria de Ripoll, esdevinguda a les darreries del segle XIX, fou un dels reptes i objectius d'institucions i entitats catalanes vinculades al món cultural. El Centre Excursionista de Catalunya hi contribuï amb la donació d'una pica baptismal, a més d'impulsar altres iniciatives i activitats.

Història

Segons Josep Font i Solsona, l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques acordà el 1889 l'ofrena d'una llàntia a l'església del monestir de Santa Maria de Ripoll. L'any 1890 l'entitat es fusionà amb l'Associació d'Excursions Catalana per crear el Centre Excursionista de Catalunya; el projecte inicial es desestimà.

Els passos per a la construcció de la pica baptismal s'iniciaren el 14 de març de 1893. Aquest dia, la junta del Centre Excursionista de Catalunya resolgué dotar l'església ripollesa amb una pica. L'endemà, el president de l'enti-

Esbós de la pica enviat al bisbe de Vic,
Josep Morgades. 1893.

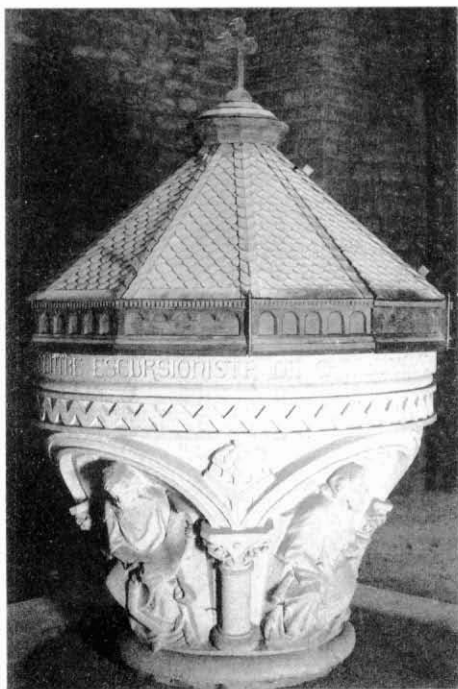
tat, Francesc de Sales Maspons i Labrós, i Josep Reig i Vilardell, en la seva condició de secretari, trameteren una lletra al bisbe de Vic per notificar-li l'acord; alhora li comunicaren que li farien arribar l'esbós de la pica perquè hi donés el vistiplau. El bisbe Morgades, per una carta datada el 24 de març, acceptà l'oferiment. El cost de la pica va ser de 2.000 pessetes.

La pica se situà a la capella del Santíssim. Les fonts històriques consultades, però, no aclareixen la data de la col·locació. *La Veu de Catalunya*, el 17 de març de 1895, apunta: "Escriuen de Ripoll que està a punt d'esser posada en lo monestir de Santa Maria la gran pica baptismal". Una versió diferent es donava des del *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya* corresponent a octubre-desembre de 1894. S'informa que la pica havia estat instal·lada a la capella del Santíssim en aquelles dates.

En aquest butlletí també es diu que l'aportació econòmica del barceloní

Macari Golferichs havia estat decisiva per a enllestir la construcció de la pica. Aquest personatge, soci de l'entitat excursionista, a més de treballar com a enginyer de camins, era dibuixant i col·leccionista; però el fet que probablement li ha donat més renom ha estat l'edificació de casa seva, encarregada a Joan Rubió i Bellvé.

L'acte d'inauguració de la pica, si bé ja se'n parlava a les darreries de 1894, no s'arribà a celebrar per motius que ens són desconeguts. Des del Centre Excursionista de Catalunya fins i tot ja s'havia dissenyat la placa que havia d'acompanyar la peça; la inscripció, feta amb una grafia de caire historicista i que roman a la seu d'aquesta entitat, diu així: LO CENTRE EXCURSIONISTA / DE CATALUNYA A SON CONSOCI / EN

La pica en el seu estat originari.
Fotografia: Thomas. Època: 1910-1920.
(Col·lecció particular Agustí Dalmau)

MACARI GOLFERICHS / Y LOSADA P[ER] LO ZEL DESPRENDI /
MENT E INTELIGENTCIA AB QUE COOPERÁ Á LA CONS / TRUCCIÓ
DE LA PICA BAPTISMAL DEL MONASTIR / DE SANTA MARIA DE
RIPOLL ANY MDCCCLXXXIV.

Autoria

Josep Font i Solsona atribueix l'execució de la pica a Joan Baptista Alentorn. Això no obstant, creiem que es refereix a Eduard Baptista (o Batis-te) Alentorn, atès que no hem trobat dades del primer.

L'autor, nascut a Falset el 1856, es formà com a escultor a la Llotja de Barcelona. Fou deixeble dels germans Venanci i Agapit Vallmitjana i d'Andreu Aleu. Algunes de les seves obres són: les estàtues sedents dels naturalistes Fèlix de Azara i Jaume Salvador de la façana del Museu Martorell de Barcelona; les figures del capità Margarit, un indígena americà i el pare Boïl del monument a Cristòfol Colom de Barcelona; la font de la Guineu del parc

La pica baptismal en l'actualitat. Fotografia: Miquel Parés i Fàbregas.

de la Ciutadella de Barcelona; el monument del general Vara del Rey a Eivissa. Eduard B. Alentorn va morir a Manresa el 1920.

Descripció

Actualment, la pica és a la nau lateral esquerra que dóna a l'exterior de la basílica, a tocar la porta d'accés a la capella del Santíssim.

La pica, de forma cònica invertida, mesura un metre d'alçada i té un diàmetre, en la part superior, d'1,30 m. Si bé des del *Diario de Barcelona*, el 26 de juliol de 1893, s'apuntava que podia estar construïda amb marbre o amb bronze, la realitat és que es va refusar aquests materials i s'optà per la pedra.

A la part inferior hi ha un collar cilíndric; en el cos central trobem escults els quatre evangelistes asseguts en troncs; tres d'ells estan en actitud d'escriure i el quart sosté un manuscrit. Un altre tret a destacar és que les corones que envolten el cap dels evangelistes no són idèntiques. Cada personatge és a l'interior d'un arc, sostingut per columnes llises i capitells; aquests són de diversa tipologia però hi ha un predomini de traços curvilinis i motius vegetals. A l'espai que queda entre els arcs veiem unes construccions, totes quatre diferents, que recorden els baptisteris romànics italians. Per sobre hi trobem tres franges: en una hi ha representada una sanefa amb una línia en ziga-zaga que es repeteix al voltant de la pica; la franja central, més prima, és una motllura de forma convexa; en la tercera s'hi pot llegir la inscripció: "OFRENA FETA PER LO CENTRE ESCURSIONISTA DE CATALUNYA A SANTA MARIA DE RIPOLL EN LO ANY D[OMI]NI MDCCCXCIII"; la grafia de les lletres és de caire modernista. La part superior té dos receptacles o cavitats, una de forma semicircular i l'altra, de dimensions més petites, és circular.

Originàriament la pica tenia una tapa piramidal de fusta que la cobria. La part inferior presentava una franja amb unes arcuacions, mentre que a nivell superior estava coronada per una creu llatina.

Fonts consultades

Arxiu Comarcal de Ripoll. *La Veu del Montserrat*, *La Veu de Catalunya*.

Arxiu del Centre Excursionista de Catalunya.

Font i Solsona, Josep: "El Centre Excursionista de Catalunya i el Monestir de Ripoll". Treball presentat a l'Assemblea d'Estudiosos de Ripoll (1978).

